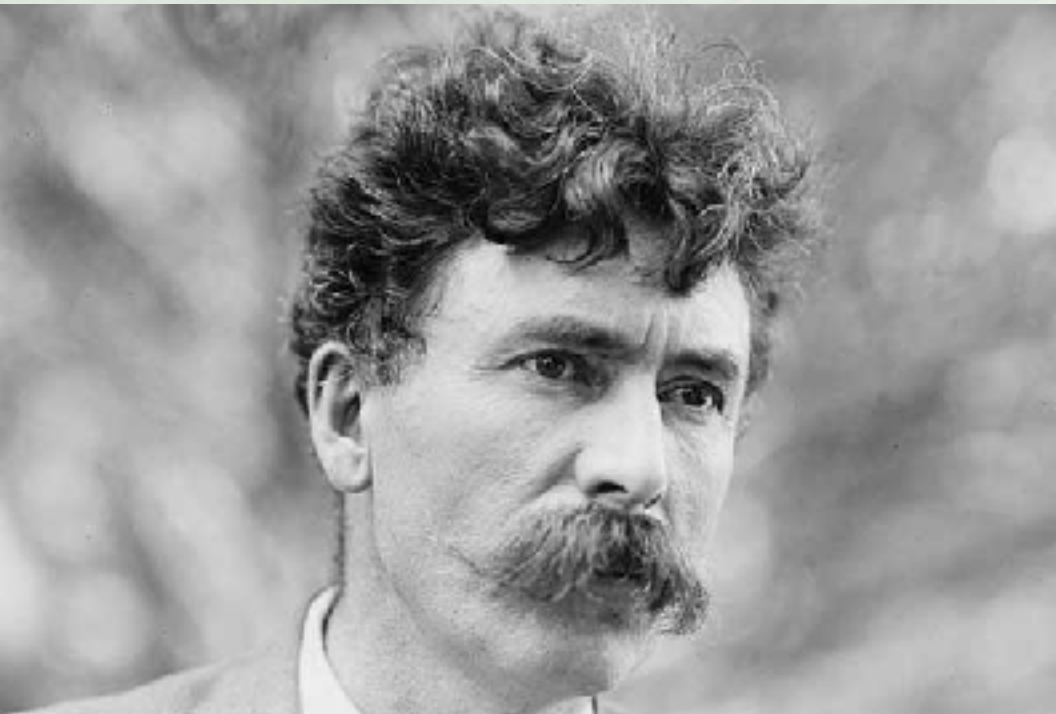

Снап, історія бультер'єра

Ернест Сетон-Томпсон

Був Хеллоуїн, і вже сутеніло, коли я вперше побачив його. Рано-вранці я отримав телеграму від Джека, мого приятеля з коледжу: *«На добру згадку про мене. Посилаю тобі чудове цуценя. Будь із ним увічливим, так безпечніше»*. Це було дуже схоже на Джека — надіслати якусь пекельну машину або лютого скунса й назвати його цуценям, тому я очікував пакунок із цікавістю. Коли він прибув, я побачив примітку "Небезпечно", а зсередини чулося гарчання від найменшого поруху. Зазирнувши за сітку, я побачив, що там було не тигреня, а лише маленький білий бультер'єр. Він кусав мене, усіх і все, якщо йому здавалося, що щось наближалось до нього надто швидко або надто близько, скавучав неприємно і часто. У собак є два види гарчання: одне гуркітливе й грудне, це ввічливе попередження або люб'язна відповідь; інше — гортанне й набагато вище за тональністю, це останнє слово перед нападом. Гарчання цього тер'єра належало до останнього виду.

Я був любителем собак і вважав, що знаю все про них, тому, відпустивши кур'єра, я дістав свій великий складений ніж, який

також заміняв зубочистку, молоток, сокиру, набір інструментів, кочергу і був фірмовим виробом нашої компанії, і зняв сітку. О, так, я знав усе про собак! Він був маленьким, лютим, і грізно гарчав при кожному постукуванні мого інструмента, а коли я перекинув ящик, він просто кинувся на мої ноги. Якби його лапа не заплуталася в сітці й не втримала його, я міг би постраждати, бо він явно намірився зробити те, що вже давно хотів; але я став на стіл, де він не зміг би мене дістати, і спробував знайти спільну мову з ним. Я завжди вірив у те, що з тваринами можна поговорити. Я поділяю думку про те, що вони можуть збагнути дещо з наших намірів, навіть якщо не розуміють слів; але песик, очевидно, вважав мене лицеміром і не зважав на мої спроби.

Спочатку він зайняв своє місце під столом і постійно слідкував, чи не спробує якась нога спуститися вниз. Я був упевнений, що можу контролювати його очима, але я не міг навіть зазирнути в його очі, а тому залишився в'язнем. Я надзвичайно спокійна людина, я лестив сам собі, бо я ж представник фірми, яка займається виготовленням залізних виробів, і в непохитності нас не перевершить ніхто, хіба що джентльмени, які завжди сунуть носа не

у свої справи й займаються продажем готового одягу.

Я сидів на столі, а мій маленький тиран унизу не зводив очей з моїх ніг. Я витяг телеграму і прочитав ще раз: *«Чудове цуценя. Вудь із ним увічливим, так безпечніше»*. Я думаю, що врешті-решт більше спрацювала моя незворушність, аніж ввічливість, бо через півгодини гарчання припинилося. Через годину він більше не стрибав на газету, яку я завбачливо поклав на край столу, щоб перевірити його настрої; можливо, роздратування від перебування в клітці трохи вщухло, і коли я запалив третю сигару, він подибав до вогню і ліг, хоч і не спускав з мене очей; у мене не було причин скаржитися на таке зневажливе ставлення до себе. Він слідкував за мною одним оком, а я обома очима стежив не за ним, а за його маленьким хвостом. Якби цей хвостик хоча б раз поворухнувся, я міг би відчутти себе переможцем, але він не рухався. Я дістав книжку й продовжував сидіти на столі, доки мої ноги не звела судома, а вогонь у каміні не почав згасати. Близько десятої вечора похолоднішало, а о пів на одинадцятю вогонь погас.

Мій подарунок на Хеллоуїн піднявся, позіхнув і потягнувся, тоді заліз на хутряний килимок під моїм ліжком. Нечутно ступаючи, я переступив зі столу на маленьку шафу й поступово дістався до камінної полиці. Так згодом я дійшов до ліжка і, дуже тихо роздягнувшись, уклався, не викликавши жодного зауваження з боку свого господаря. Я ще не заснув, коли почув тихе шкряботіння й «туп-туп» по ліжку, а потім по своїх ногах. Снап, очевидно, подумав, що внизу занадто холодно, і вирішив скористатися найкращим, що могло бути запропоноване в моєму будинку.

Він скрутився біля моїх ніг так, що мені стало дуже незручно, а коли я спробував улаштуватися зручніше, то найменшого поруху мого пальця було достатньо, щоб змусити його кусатися так люто, що від каліцтва мене рятувала тільки товста ковдра. Пройшла ціла година, перш ніж мені вдалося так покласти ноги, щоразу пересуваючи їх на міліметр, щоб я міг спокійно спати. Кілька разів серед ночі мене будило сердите гарчання собаки, напевно, тому що я наважився поворохнути пальцем без його дозволу, хоча я думаю, що його міг дратувати й мій храп.

Уранці я був готовий встати ще до того, як Снап прокинувся. Бачте, повне ім'я його — Снап-Джинджерснап. Деяким собакам важко дати ім'я, іншим же це не потрібно — вони самі можуть це зробити.

Я був готовий піднятися о сьомій. Снап же не прокидався до восьмої, тому ми встали о восьмій. Він трохи віддячив мені за теплий прийом, дозволив мені одягатися вже не на столі. Виходячи з кімнати, щоб приготувати сніданок, я зауважив: «Снапе, друже, деякі люди визнали б за потрібне виховувати тебе батогом, але мені здається, що я маю кращий план. Лікарі зараз рекомендують систему, яка називається “залишити без сніданку”. Я це спробую».

Це було жорстоко, але я залишив його без їжі на весь день. Він пошкрябав мені двері, і мені потім довелося їх перефарбувати, але ввечері він уже брав їжу з моїх рук. Через тиждень ми були добрими друзями. Зараз він спав на моєму ліжку й дозволяв мені ворушити ногами, не кусаючи їх і не намагаючись серйозно мене пошкодити. Система «залишити без сніданку» творила чудеса: через три місяці ми були нерозлучними друзями й виявилось, що в

телеграмі він цілком виправдано був названий чудовим цуценям.

Здавалося, йому незнайоме почуття страху. Якщо повз нього проходила маленька собачка, він не звертав на неї уваги; якщо то була собака середнього розміру, він струною витягував свій короткий хвостик і так ходив довкола незнайомця, зневажливо шкрябаючи кігтями й дивлячись на небо, землю, удалечінь — куди завгодно, але тільки не на того собаку, відзначаючи його присутність тільки частим гарчанням на підвищених тонах. Якщо ж незнайомиць не рухався з місця, починалася бійка, і тоді він утікав дуже швидко. Іноді Снапові доводилося програвати, але і гіркий досвід не міг уселити в нього навіть краплю обережності. Одного разу, їдучи в кебі під час виставки собак, Снап побачив на прогулянці схожого на слона сенбернара. Його розміри викликали в цуценяти таке зацікавлення, що він мерщій вискочив з вікна кеба й зламав ногу.

Очевидно, у нього відібрали почуття страху й замінили великою кількістю імбиру, що стало підставою для його повного імені. Він відрізнявся від усіх собак, яких я коли-небудь знав. Наприклад, якщо хлопець кидав

у нього камінь, він біг, але не від, а до хлопця, і якщо такий злочин повторювався, Снап сам чинив правосуддя, тому його всі поважали. Здавалося, тільки я та кур'єр у конторі бачили його позитивні риси. Тільки нас двох він удостоював високої честі — особистої дружби, яку я цінував усе більше з плином часу, і до середини літа Карнегі, Вандербілт і Астор усі гуртом не могли б зібрати достатньо грошей, щоб купити в мене мого маленького собаку Снапа.

II

Хоч я і не дуже часто мандрую, проте восени моя фірма відправила мене в подорож, а Снап, на жаль, залишився з хазяйкою квартири, яку я наймав. Він її зневажав, вона його боялася, і обоє ненавиділи одне одного.

Я займався збутом колючого дроту на півночі Штатів. Листи приходили до мене раз на тиждень, і моя хазяйка постійно скаржилася на Снапа.

Прибувши до Мендози, що в Північній Дакоті, я знайшов хороший ринок для збуту дроту. Звісно, головні угоди я укладав з великими торговцями, але я також бував і у

фермерів, дізнавався про їхні потреби. Так я познайомився з фермою братів Пенруф.

Неможливо довго перебуваючи в місцевості, де займаються скотарством, не почути про злочини якого-небудь хитрого й нищівного сірого вовка. Уже минув той час, коли вовків можна було легко отруїти, тож зараз вони завдають значних збитків фермерам. Брати Пенруф, як і більшість скотарів, полишили всі спроби отруїти вовка чи спіймати його в капкан, і почали навчати собак різних порід полюванню на вовка, сподіваючись у такий спосіб ще й трохи розважитись, виконуючи корисну справу знищення шкідників.

Англійські гончаки були надто слабкими для битви; данські доги — надто незграбними; а хорти не могли переслідувати ціль, якщо її не було видно. Кожна порода мала певний недолік, але фермери сподівалися на успіх завдяки зграї собак різних порід, і коли я був запрошений приєднатися до мендозького полювання на вовка, мене надзвичайно потішило те різноманіття собак, яке брало в ньому участь. Там було достатньо дворняжок, але також були й чистокровні породи собак — зокрема, кілька російських вовкодавів, які, напевно, коштували чимало.

Хілтон Пенруф, старший із братів, господар вовкодавів, надзвичайно пишався ними й очікував від них великих подвигів. «Хорти надто вразливі для битви з вовком, дапські доги надто повільні, але ви побачите, вовкодави добре зроблять свою справу », — говорив він.

Отже, хорти призначалися для гонитви, доги — для допомоги, а вовкодави — для головної битви. Там також було двоє або троє гончаків, які повинні були своїми чутливими носами вистежити звіра, якби він раптом зник з очей.

Гарний краєвид відкривався перед нами, коли ми їхали верхи Ведлендськими пагорбами того жовтневого дня. Повітря було прозорим і свіжим, і, незважаючи на пізню пору, не було ані снігу, ані морозу. Коні були жвавіми, і один чи два рази спробували показати мені, як вони звільняються від своїх наїзників.

Собаки були налаштовані на полювання, і на рівнині ми помітили одну або дві сірі плями, які, за словами Хілтона, могли бути вовками або койотами¹. Собаки понеслися, голосно гавкаючи, але ввечері, хоч в одного з хортів

була рана на плечі, більше не було жодних доказів, що хтось із них був на полюванні.

— Мені здається, що від твоїх славнозвісних вовкодавів немає жодної користі, Хілте, — сказав Гарвін, молодший брат. — Я за те, що той маленький чорний данський дог набагато кращий за інших, хоч він і нечистокровний.

— Я не розумію, — пробурчав Хілтон. — Навіть койоту, а не те що вовку, ніколи ще не вдавалося втекти від цих хортів; гончаки можуть іти навіть по триденному сліду, а доги можуть подолати й ведмедя грізлі².

— Я вважаю, — сказав батько, — вони можуть бігти, можуть переслідувати й можуть подолати ведмедя, це цілком можливо; але річ у тім, що вони не хочуть зійтися в бійці з вовком. Уся згряя просто боїться — і мені б дуже хотілося повернути віддані за них гроші.

Так вони все бурчали й продовжували сперечатися, коли я попрощався з ними й поїхав далі.

Здавалося, що в поразці була лише одна причина. Собаки були швидкими та

сильними, але вовк, очевидно, залякав усіх собак.

У них не вистачало мужності зустрітися з ним, і щоразу, як вовкові вдавалося втекти, мої думки переносилися до безстрашного маленького собаки, з яким я ділив ліжко впродовж останнього року. Мені так хотілося, щоб він був тут, тоді ці незграбні собаки-велети знайшли б свого лідера, його б не покинула сміливість під час випробування.

На моїй наступній зупинці я отримав листи, серед яких були й два повідомлення від хазяйки; у першому йшлося про те, що «цей жахливий собака просто ганебно поводитьсь в моїй кімнаті, а інше, ще переконливіше, вимагало негайного усунення Снапа. «Чому б не відправити його до Мендози? — подумав я. — Усього двадцять годин подорожі; йому там зрадіють, Я зможу забрати його на зворотному шляху».

Моя наступна зустріч із Джийджерснапом не дуже відрізнялася від першої. Він стрибнув на мене, удаючи, що хоче вкусити, і часто гарчав, але це було грудне гарчання, а його хвостик постійно погойдувався.

Пенруфи вже декілька разів улаштували полювання на вовка з того часу, як я був з ними, і були дуже роздратовані тим, що ніяк не могли досягти успіху. Собаки знаходили вовка майже кожного разу, але пс могли вбити його, а мисливці жодного разу не підходили достатньо близько, щоб зрозуміти, чому вони бояться. Старий Пепруф був переконаний, що «у всій зграї немає собаки, хоробрішої за кролика*».

Наступного дня ми вийшли на світанку — та сама процесія з чудових коней і прекрасних вершників; там, як і раніше, були великі сірі собаки, руді собаки, плямисті собаки; але, крім того, з нами був маленький білий собака, що залишався поруч зі мною, і не тільки собаки, а й коні, які підходили занадто близько до нього, познайомилися з його зубами. Здавалося, Снап пересварився з усіма людьми, кіньми й собаками, які тільки були поблизу, окрім однієї бультер'єрки, яка належала чоловікові з готелю в Мендозі. Вона була єдиною, хто був менший за нього, і вони, здавалося, сподобалися одне одному.

Я ніколи не забуду панорами, що відкрилася перед нами під час полювання, яке я побачив того дня. Ми були на одному з тих великих пласких пагорбів, з яких можна побачити

всю місцевість, коли Хілтон, який роздивлявся місцину в бінокль, вигукнув:

— Я бачу його! Ось він іде до струмка Скалл. Це, напевно, койот.

Зараз потрібно було змусити хортів побачити здобич — нелегкою була ця справа, оскільки вони не можуть подивитися в бінокль, а на землі росло багато полину, вищого за зріст собак.

Але Хілтон покликав: «Сюди, Дандере!» — і схилився із сідла, одночасно виставивши ногу. Одним спритним стрибком Дандер заскочив на сідло й стояв там, балансуючи на коні. Водночас Хілтон наполегливо показував: «Ось він, Дандере, дивись, дивись, він там». Собака серйозно вдивлявся туди, куди показував його хазяїн, і, очевидно, побачивши щось, легко зіскочив на землю й побіг удалечінь. Тиші собаки вирушили за ним довгою процесією, і ми їхали за ними так швидко, як могли, але втрачали час, бо на нашій дорозі було багато ярів, борсучих нір, каменів і полину, тому швидко їхати було надто небезпечно.

Ми всі відстали, і, звичайно, я був останнім, бо ще не призвичаївся їздити верхи. Ми кілька разів бачили, як собаки мчали

рівниною або зникали в яру і знову з'являлися на іншій стороні. Визнаним лідером був хорт Дандер, і, подолавши наступний кряж, ми побачили всю погоню — койота, який біг з усіх ніг, собак, що були за чверть милі⁵, але вже майже наздоганяли. Коли ми побачили їх наступного разу, койот був мертвий, а собаки сиділи навколо нього — усі, крім двох гончаків і Джинджерснапа.

— Запізнилися на бійку, — зауважив Хілтон, глянувши на відсталих гончаків. Тоді він гордо погладив Дандера. — Як бачите, ваш цуцик усе-таки не знадобився.

— Яка сміливість — десять великих собак напали на одного маленького койота, — насмішкувато зауважив батько. Почекай, допоки ми не зустрінемося з вовком.

Наступного дня ми знову вийшли на полювання, бо я вирішив побачити, чим усе це закінчиться. Піднявшись на високий пагорб, ми побачили сіру пляму, що рухалася. Рухома біла пляма означає антилопу, червона — лисицю, сіра — або вовка, або койота; а хто це напевно — визначають за хвостом. Якщо в бінокль видно опущений хвіст, то це койот; якщо піднятий — це ненависний вовк.

Як і раніше, Дандеру показали здобич, і він, як і раніше, повів за собою строкату змішану зграю — хортів, вовкодавів, гончаків, догів, бультер'єра і вершників. Намить ми побачили погоню; це, безсумнівно, був вовк, який довгими стрибками тікав від собак. Чомусь мені здалося, що собаки, які були попереду, бігли не так швидко, як раніше за койотом. Але ніхто не знав, чим закінчиться полювання. Собаки один за одним поверталися до нас, і ми більше не бачили того вовка.

Мисливці глузували із собак і лаяли їх.

— Ех! Злякалися, просто злякалися, — із роздратуванням промовив батько на адресу зграї. — Вони легко могли наздогнати, але як тільки він повернувся до них, вони втекли. Тьху!

— Де ж той неперевершений, безстрашний, героїчний тер'єр? — зневажливо спитав Хілтон.

— Не знаю, — сказав я. — Думаю, що він ще жодного разу не бачив вовка; але якщо це коли-небудь станеться, я б'юся об заклад, що він обере перемогу або смерть.

Тієї ночі недалеко від ферми було роздерто кілька корів, і ми ще раз вирушили на полювання.

Почалося все приблизно так, як і минулого разу. Увечері ми побачили сіроманця з піднятим хвостом, приблизно за півмилі Хілтон покликав Дандера й посадив його на сідло. Я взяв з нього приклад і покликав до себе Снапа. Його лапи були настільки короткими, що йому довелося кілька разів стрибати, поки нарешті не вдалося залізти, ухопившись за мою ногу. Я деякий час показував йому ціль, допоки він не побачив її й вирушив за хортами з надзвичайною енергією, що було вже багато-обіцяюче.

Цього разу погоня вела нас не густими хащами біля річки, а відкритою місцевістю, і на те були певні причини. Тримаючись разом, ми піднялися на узвишшя й побачили переслідування на відстані милі, якраз у ту мить, як Дандер наздогнав вовка й спробував схопити його за лапу. Вовк повернувся до нього, щоб оборонятися, і нам це було чудово видно. Собаки наближалися по двоє-трьох, оточуючи його кільцем, поки нарешті не виступив маленький білий песик. Він не витрачав часу на гавкіт, а рвонувся просто до горла вовка, але промахнувся й учепився

йому в ніс; тоді підійшли десять великих собак, і через дві хвилини вовк був мертвий. Ми їхали дуже швидко, щоб устигнути до розв'язки, і хоч ми дивилися з великої відстані, побачили, що Снап виправдав телеграму, як і мою рекомендацію.

Тепер була моя черга тріумфувати. Снап показав їм, як ловити вовків, і нарешті мендозька згряя зробила це без допомоги людей.

Проте було дві обставини, які дещо затьмарювали радість перемоги: по-перше, це був молодий вовк, майже вовченя, тому він і побіг рівниною, як дурень; а по-друге, Снапа було поранено — вовк сильно пошкодив його плече.

Коли ми переможно їхали додому, я помітив, що він трохи кульгав.

— Сюди, — гукнув я, — іди сюди, Снапе!

Він один чи два рази спробував вистрибнути на сідло, але не зміг. Я попросив:

— Хілтоне, подайте його мені.

— Ні, дякую; самі справляйтеся зі своєю гримучою змією, — така була мені

відповідь, бо зараз уже всі знали, що мати справу зі Снапом небезпечно.

— Ось, Снапе, тримай, — сказав я, і простягнув йому хлист. Він схопив його, і так я підняв його на сідло й відніс додому. Я доглядав його, як дитину. Він показав цим скотарям, кого саме не вистачало в їхній зграї; може, гончаки й мають добрий нюх, хорти — швидкі, а вовкодави й доги вміють боротися, але від усіх них немає жодної користі без переможної сили духу, яка є тільки в бультер'єрів. Того дня фермери навчилися вирішувати вовче питання, у чому ви легко переконаєтесь, якщо коли-небудь побуваєте в Мендозі; бо в кожній зграї зараз є свій бультер'єр, зазвичай снапомендозької породи.

IV

Наступного дня був Хеллоуїн, річниця моїх) знайомства зі Снапом. День видався ясным, сонячним, не дуже холодним, і на землі не було снігу. Як правило, цей день відзначали полюванням, а зараз, звичайно, єдиною метою були вовки. На превеликий жаль, Снаи погано почувався через свою рану. Він, як завжди, спав у мене в ногах, і на простирадлі залишилися сліди крові. Він не

міг боротися, але ми просто зобов'язані були вирушити на полювання, тому його заманили в комору й зачинили там. Коли ми від'їжджали, у мене було тривожне передчуття. Я знав, що без мого собаки ми зазнаємо невдачі, але я навіть уявити не міг, якою буде ця невдача.

Ми вже блукали пагорбами біля струмка Скалл, коли раптом з'явився маленький білий м'ячик, що продирався крізь зарості полину, і через хвилину до мого коня підбіг Снап, котрий скавучав і помахував хвостом. Я не міг відправити його назад; він не викопував таких наказів, навіть якщо віддавав їх я. Його рана ще не загоїлась, тому я покликав його, простягнув хлист і підняв на сідло.

«Тут, — подумав я, — я втримаю тебе в безпеці аж до повернення додому». Я так думав; але я не врахував намірів Снапа. Крик Хілтона «ату, ату!» сповістив нас, що він побачив вовка. Дандер і його суперник Райлі обидва стрибнули вперед, зіштовхнулись і разом впали. Але Снап, добре придивившись, таки побачив вовка, не надто далеко, і не встиг я й отямитись, як він уже зіскочив із сідла й побіг петляючи — угору, вниз — через полин, прямо на ворога,

через кілька хвилин уже ведучи за собою всю зграю. Недалеко, звичайно. Великі хорти побачили рухому пляму, і звична процесія потяглася рівниною. Це повинно було бути гарне полювання, бо вовк був менше, аніж за мильо, а собаки були дуже жваві.

— Вони повернули у Ведмежий Яр! — крикнув Гарвін. — Сюди, ми можемо їх випередити!

Тому ми повернули й швидко їхали північною стороною пагорба Халмера, поки гонитва продовжувалася з південного боку.

Ми під'їхали до краю узвишся і вже збиралися спускатися, коли Хілтон гукнув:

— Він тут! Ми зіткнулися прямо з ним!

Він зістрибнув із свого коня, кинув повіддя й побіг уперед. Я зробив так само. Назустріч нам, пробираючись рівниною, ішов величезний сірий вовк. Його голова була опущена, хвіст витягнутий прямою лінією, а в п'ятдесяти ярдах³ від нього був Дандер, як сокіл над землею, удвічі швидший за вовка. За хвилину пес наздогнав його й укусив, але відскочив, як тільки вовк повернувся до нього. Вони зараз були прямо під нашими

ногами, на відстані менше п'ятдесяти футів⁴. Гарвін витяг пістолет, але Хілтон, на нещастя, зупинив його:

— Ні, ні, побачимо, що з цього вийде.

Через кілька секунд прибїг другий пес, тоді всі інші — так швидко, як могли. Кожен був сповнений шаленства й мав бажання битися, готовий одразу ж піти й розірвати вовка на частини; але кожен по черзі відступав і гавкав на безпечній відстані. Приблизно за хвилину з'явилися вовкодави — гарні великі собаки. Наближаючись, вони, без сумніву, хотіли мерщій кинутися на старого вовка; але його безстрашний вигляд, м'язистий тулуб і смертоносні щелепи налякали їх задовго до безпосередньої зустрічі, і вони також приєдналися до кільця, поки відчайдух у центрі повертався до них, готовий належно зустріти кожного.

Тоді підійшли доги, незграбні створіння, кожен з яких важив стільки ж, скільки й вовк. Я чув, як їхнє важке дихання переростало в загрозливе хрипіння разом з тим, як вони просувалися вперед; вони були готові розірвати ворога на шматки; але коли вони побачили його там, зловісного, безстрашного, із сильними щелепами,

невтомними лапами, готового померти, якщо буде потрібно, але впевненого, що він не загине один — що ж, ті величезні доги, як і всі інші, раптом відчували страх: так, вони кинуться на нього — не зараз, а пізніше, коли віддихаються; о ні, вони не боялися вовка.

Я міг визначити їх хоробрість за їхніми голосами. Вони чудово знали, що перша ж собака, яка виступить, постраждає, але це все одно — поки що вони ще трохи погавкають, щоб підбадьоритись.

І в той час, як десять великих собак стрибали довкола мовчазного вовка, у хащах долину за ними почувся шурхіт; тоді, стрибаючи, з'явився білосніжний гумовий м'ячик, який перетворився на маленького бультер'єра, і Снап, найповільніший зі зграї, прийшов останнім, так важко дихаючи, що здавалося, задихнеться. Він наблизився до зімкнутого кільця, яке створювали собаки, постійно змінюючи один одного, навколо вбивці худоби, з яким ніхто не наважувався зійтися один на один. Чи вагався він? Ані миті; крізь зграю гавкаючих собак він кинувся прямо до горла старого деспота; і вовк ударив його своїми двадцятьма шаблями. Але малий знову стрибнув на

нього, і потім було вже важко пояснити, що саме сталося. Усі собаки змішалися. Мені здалося, що я побачив, як маленький білий песик вчепився в ніс вовка. Згряя розсипалася на всі боки; зараз ми не могли їм допомогти. Але ми їм не були й потрібні: у них був безстрашний ватажок, і коли через якийсь час битва завершилася, на землі лежав сірий вовк, могутній гігант, а в його ніс вчепився маленький білий пес.

Ми всі стояли навколо, готові допомогти, але не могли зрушити з місця. Вовк був мертвий, і я гукнув Снапа, але він не поворухнувся. Я схилився над ним.

— Снапе, Снапе, усе закінчилося, ти убив його.

Але собака був нерухомий, і лише тепер я помітив на його тілі дві глибокі рани. Я спробував підняти його.

— Відпусти, старий, усе закінчилось.

Він тихо загарчав і відпустив вовка. Скотарі схилилися над Снапом, і голос старого Пенруфа тремтів, коли він бурмотів:

— Я не дозволив би поранити його навіть за двадцять биків.

Я взяв собаку на руки, назвав його по імені і погладив по голові. Він трохи погарчав, ніби на прощання, лизнув мою руку й замовк навіки...

Сумним було моє повернення додому. У нас була шкіра жакливого вовка, але жодних інших виявів тріумфу. Ми поховали безстрашного Снапа на пагорбі за фермою. При цьому я чув, як Пенруф, що стояв поряд, пробурмотів:

— Ось це була сміливість — справжня сміливість! Без сміливості в нашій справі багато не досягнеш.

Переклад Марини Зуснко

¹ Койот (луговий оовк) — представник родини собачих, що мешкає на відкритих просторах Північної Америки.

² Грізлі — різновид бурого ведмедя, що мешкає переважно на Алясці й у західних районах Канади; величина грізлі, зазвичай, становить 2,4-2,5 м і важить він до 450 кг.

³ Ярд — британська й американська міра довжини, яка дорівнює 91,44 см.

⁴ Фут — британська й американська міра довжини, яка дорівнює 30,48 см.

⁵ Миля — британська і американська міра довжини, яка дорівнює приблизно 1609,344 м.